

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/69/2023
Identifikačné číslo spisu:	4121210818
Dátum vydania rozhodnutia:	19.06.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:4121210818.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ N. C., nar. XX. S. XXXX, R., Š. XX/XX, 2/ W. Č., nar. XX. O. XXXX, Q., C. XXX/XX, obaja zastúpení splnomocnencom Sidor a partneri, s. r. o., Hlohovec, Železničná 4/A, IČO: 52 635 970, proti žalovanej O. J.E., nar. XX. V. XXXX, Q., C. XXXX/XXA, zastúpenej advokátom JUDr. Ondrejom Brlášom, Nitra, Štefánikova trieda 52, o určenie, že suma 33.000 eur patrí do dedičstva, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 8C/35/2021, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 19. januára 2023 sp. zn. 9Co/85/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcovia 1 a 2 majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 28. marca 2022 č.k. 8C/35/2021-153 určil, že finančné prostriedky vo výške 33.000 eur, ktoré boli pred smrťou poručiťky S. Č., rod. T., nar. XX. S. XXXX, zomr. XX. K. XXXX, naposledy bytom C. XXX/XX, XXX XX Q., prevedené z jej účtu na účet žalovanej, patria do dedičstva po poručiťke S. Č., rod. T., nar. XX. S. XXXX, zomr. XX. K. XXXX, naposledy bytom C. XXX/XX, XXX XX Q. (I.). O trovách konania rozhodol tak, že žalobcovia 1/ a 2/ majú proti žalovanej nárok na náhradu trov konania v plnej výške (II.). Rozhodnutie odôvodnil ustanoveniami § 137 písm. a), b), c), d), § 149, § 150 ods. 1, § 153 ods. 1 až 3, § 215 ods. 1, 2, § 255 ods. 1 CSP, § 628 ods. 1 až 3 Občianskeho zákonníka. Vykonaným dokazovaním zistil, že je nesporným, že k prevodu sumy 33.000 eur z účtu poručiťky, pani S. Č., nar. XX. S. XXXX, pred jej úmrtím došlo, ako aj to, že prevod realizovala žalovaná, ktorá mala dispozičné právo k jej účtu. Sporným bolo, na základe čoho k prevodu finančných prostriedkov došlo, keďže žalobcovia namietajú, že by k tomuto úkonu malo dôjsť na základe darovacej zmluvy medzi poručiťkou a žalovanou tak, ako to tvrdí žalovaná. Vzhľadom na to, že ide o žalobu podľa § 137 písm. c) CSP, musel súd preskúmať, či existuje na jej podanie naliehavý právny záujem, pričom dospel k záveru, že jednoznačne áno. Súd sa stotožnil s argumentáciou žalobcov, že naliehavosť právneho záujmu je v tomto prípade daná tým, žalobcovia sú právnyimi nástupcami po poručiťke a majú právo dediť z toho, čo patrilo do dedičstva po poručiťke.

Konaním žalovanej bolo porušené dedičské právo žalobcov, pričom nie je možné sa domáhať ochrany práv iným spôsobom ako určením, že finančné prostriedky, ktoré žalovaná previedla na svoj účet z účtu poručiťky, majú patriť do dedičstva po poručiťke a na základe takéhoto určenia požiadať príslušný súd o dodatočné konanie o dedičstve. Predmetom sporu, od jeho začiatku, jednoznačne bola existencia, čo i len ústnej, darovacej zmluvy medzi žalovanou a poručiťkou. Je zodpovednosťou žalovanej, že v rámci skutkových tvrdení sa takmer výlučne obmedzila na okolnosti jej starostlivosti o poručiťku, vzťahov medzi ňou, žalobcami, poručiťkou a ďalšími príbuznými, prípadne k pohnútkam poručiťky a iba výlučne vo vzťahu k týmto tvrdeniam navrhovala vykonať dokazovanie výsluchmi strán sporu a svedkov, prípadne listinnými dôkazmi. Žalovaná, do prvého pojednávania, neuviedla súdu vo vzťahu k uzavretiu spornej darovacej zmluvy takmer žiadne skutkové tvrdenia, okrem toho, že išlo o darovaciu zmluvu uzavretú ústne, a že k prevedeniu finančných prostriedkov došlo bezprostredne po príkaze poručiťky dňa 24. apríla 2020. Toto sú jediné skutkové tvrdenia žalovanej vo vzťahu k existencii darovacej zmluvy, uvedené v jej písomných vyjadreniach, vo vzťahu ktorým nenavrhol vykonať žiadne dokazovanie, a to ani jej výsluchom na pojednávaní. Pokiaľ bola žalovaná v presvedčení, že v rámci jej procesnej obrany stačí, ak poprie skutkové tvrdenia žalobcov, takýto právny názor nie je správny, pretože ako žalobcovia správne podotkli, nie je možné, aby títo preukazovali neexistenciu darovacej zmluvy. V tomto prípade sa dôkazné bremeno prenáša na stranu sporu, ktorá tvrdí, že jej právo je odvodené od konkrétneho titulu. Ak by aj došlo k uzavretiu darovacej zmluvy, žalovaná neuviedla žiadne relevantné skutkové tvrdenia k tejto skutočnosti.

1.1. Druhou dôležitou okolnosťou pre rozhodnutie súdu bolo, že skutkové tvrdenia sú prostriedkami procesného útoku a prostriedkami procesnej obrany, pričom strany majú povinnosť nielen úplne a pravdivo uvádzať podstatné a rozhodujúce skutkové tvrdenia týkajúce sa sporu, ale navyše ich majú povinnosť uvádzať včas, sporové konanie sa spravuje zásadou koncentrácie konania, ktorej účelom je zabrániť tomu, aby strany zdržiavali spor neskoro vykonanými procesnými úkonmi. Súd bol názoru, že subjektívne dôvody v tomto prípade neprichádzajú do úvahy, keďže žalovaná je zastúpená advokátom a čo sa týka objektívnych kritérií, spor nie je právne zložitý na to, aby bolo problémom posúdiť, kedy a ktoré skutkové tvrdenia a návrhy na vykonanie dokazovania podporujúce tieto skutkové tvrdenia bolo potrebné uviesť a označiť. Súd na predbežné prejednanie sporu nepredvolával strany sporu, ako ani navrhnutých svedkov, pretože dokazovanie v smere, v akom boli dôkazy navrhnuté, nepovažoval za potrebné. Žalovaná mala dostatočný časový priestor na poskytnutie relevantných skutkových tvrdení k existencii darovacej zmluvy, pričom k nej mohla navrhnúť vykonať dokazovanie. Výsluchy žalovanej, ani svedkov k medziľudským vzťahom alebo k opatrovaniu poručiťky nepovažoval súd po realizácii všetkých písomných vyjadrení a po skoncentrovaní strán sporu, za potrebné. Keďže zástupca žalovanej nebol schopný súdu vysvetliť, prečo k okolnostiam uzavretia darovacej zmluvy navrhol vypočúť žalovanú a jej manžela až priamo na predbežnom prejednaní sporu, pristúpil súd k otvoreniu pojednávania s tým, že tieto návrhy neakceptoval, a to aj z dôvodu, že pojednávanie by muselo byť odročené. Z vykonaného dokazovania napokon vyplynulo, že k uzavretiu darovacej zmluvy medzi žalovanou a poručiťkou neprišlo. Toto nevyplývalo ani z uznesenia o dedičstve, ani z e-mailovej alebo SMS komunikácie medzi žalovanou a žalobcami. Z tejto komunikácie a z výzvy na zaplatenie podielu z dedičstva z 12. mája 2021 vyplýva, že žalobcovia mali po ukončení dedičského konania vedomosť o tom, že žalovaná si z účtu poručiťky, pred jej úmrtím, poukázala vyššiu finančnú čiastku, avšak rozhodne z týchto dôkazov nevyplýva, že by žalobcovia mali mať pred alebo počas dedičského konania vedomosť o existencii a uzavretí darovacej zmluvy. Ďalšie listinné dôkazy súd z dôvodu irelevantnosti vo vzťahu k predmetu sporu nevykonával. Keďže súdu neostávalo iné, ako rozhodnúť na podklade skutkových tvrdení a dôkazov, ktoré mal k dispozícii, a ktoré mu boli včas predložené a navrhnuté, nemohol rozhodnúť inak, ako žalobu zamietnuť. Neplatnosť darovania napokon spôsobila, že tomuto právnomu úkonu nikdy nedošlo a finančné prostriedky boli v čase smrti poručiťky jej majetkom, ktorý je potrebné prejsť v rámci príslušného dedičského konania.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 19. januára 2023 sp. zn. 9Co/85/2022 na základe odvolania žalovanej rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP) a žalobcom 1/ a 2/ priznal voči žalovanej náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu (§ 396 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP). Odvolací súd po preskúmaní veci v rozsahu a z dôvodov uvedených žalovanou v odvolaní dospel k záveru, že súd prvej inštancie, vychádzajúc zo zisteného skutkového

stavu vec správne právne posúdil, pričom v odôvodnení rozhodnutia dal odpovede a riadne odôvodnil všetky pre posúdenie veci podstatné skutočnosti, preto odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil, a keďže s odôvodnením napadnutého rozhodnutia sa stotožňuje, na tieto dôvody podľa § 387 ods. 2 CSP odkázal.

2.1. V priebehu konania na súde prvej inštancie zostala medzi stranami sporu spornou otázka naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Otázkou naliehavého právneho záujmu sa vo svojom rozhodnutí podrobne zaoberal Najvyšší súd SR v rozhodnutí sp. zn. 2ObdoV/11/2019 z 11. decembra 2019, pričom v tomto svojom rozhodnutí poukázal na judikatúru NS SR v tejto otázke, a to rozhodnutia sp. zn. 4Cdo/136/2009, R 17/1972, sp. zn. 5Cdo/31/2011 a sp. zn. 4Cdo/89/2007, sp. zn. 3Cdo/112/2004 publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 81/2006 a obdobne aj sp. zn. 4Cdo/49/2003 publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 75/2003, sp. zn. 3Cdo/53/2007, sp. zn. 1Cdo/26/2007, sp. zn. 5Cdo/136/2007, sp. zn. 5Obdo/51/2011, sp. zn. 6Cdo/392/2013. Naliehavý právnym záujmom sa zaoberal aj NS SR v rozhodnutí zo dňa 20. marca 2019 sp. zn. 8Cdo/156/2018, v ktorom uviedol, že určovacou žalobou môže byť určené len jestvovanie práva, prípadne právneho vzťahu, existujúceho ku dňu vyhlásenia rozsudku, obsahom žaloby nemôže byť určenie práva za dobu minulú a ani do budúcnosti (pozri rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/32/98, 2Cdo/131/06). Z tohto pravidla judikatúra pripúšťa výnimky, a to v podobe žalôb o určenie, že určitá osoba bola ku dňu smrti vlastníkom veci, resp. žaloba, že určitá vec patrí do dedičstva (pozri rozhodnutia Najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/26/07, 3Cdo/44/08). Rozhodujúcim okamihom pre určenie naliehavého právneho záujmu je deň smrti poručiteľa.

2.2. Podanou žalobou sa žalobcovia domáhali práve takéhoto určenia, teda určenia, že finančné prostriedky vo výške 33.000 eur, ktoré boli pred smrťou poručiťky S. Č. prevedené z jej účtu na účet žalovanej, patria do dedičstva po poručiťke. Takéhoto určenia sa domáhali z dôvodu, že táto suma nebola predmetom dedičského konania po poručiťke S. Č., ktorá bola matkou žalobcov a žalovanej. Potrebné bolo posúdiť i to, či je pre posúdenie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení podstatné, či žalobcovia o tejto skutočnosti vedeli už v čase dedičského konania a pokiaľ by o tejto skutočnosti boli vedeli, či mali túto skutočnosť uviesť už v dedičskom konaní a pokiaľ tak neurobili, či to má vplyv na posúdenie ich naliehavého právneho záujmu v tomto konaní. Súčasťou dedičského konania je zisťovanie majetku a dlhov poručiteľa. Majetkové zistenia v dedičskom konaní nemusia byť vždy konečné, plné a ani úplne správne, nepredstavujú teda komplexné riešenie majetkových pomerov poručiteľa a tým menej riešenie iných majetkových otázok vzniknutých v súvislosti s úmrtím poručiteľa až po jeho smrti. Toto vyplýva z právnej úpravy, ktorá počíta so situáciou, kedy sa po právoplatnom ukončení dedičského konania objaví ďalší majetok, ktorý v pôvodnom konaní nevyšiel najavo. Konaniu o dedičstve ako mimosporovému konaniu neprináleží, aby sa zaoberal majetkom a dlhmi poručiteľa, ktoré sú medzi dedičmi sporné, preto súdny komisár iba konštatuje ich spornosť a viac na ne neprihliada a pokračuje v dedičskom konaní. To však neznamená, že nemožno podať žalobu (i mimo dedičského konania) o určenie, že poručiť v čase smrti bol vlastníkom veci, s cieľom vyriešiť spornosť v tejto otázke. Aktívne legitimovaní na podanie žaloby sú účastníci dedičského konania, ktorí tak môžu urobiť počas prebiehajúceho konania o dedičstve, ako aj po jeho skončení. Pasívne legitimovaní sú všetci ostatní dedičia. Ak následne v sporovom konaní súd rozhodne, že určitá vec do dedičstva patrí, prejedná v sa v dodatočnom dedičskom konaní.

2.3. Vychádzajúc z uvedeného, dospel odvolací súd k záveru, že podaná žaloba je prípustnou určovacou žalobou podľa § 137 písm. c) CSP, na ktorej žalobcovia majú naliehavý právny záujem, pričom pre posúdenie naliehavého právneho záujmu na tejto určovacej žalobe nie je rozhodujúce ani to, či žalobcovia o skutočnostiach, od ktorých svoje právo uplatňujú, už vedeli v čase dedičského konania a ani to, či ich, pokiaľ o nich vedeli, v dedičskom konaní aj skutočne uplatnili. Z vykonaného dokazovania tiež vyplýva, že v priebehu dedičského konania neboli tieto skutočnosti sporné (nevyplyva to z dedičského rozhodnutia), preto notárka ani nemala dôvod odkázať niektorého z dedičov na uplatnenie spornej skutočnosti žalobou na súde. Ak teda na strane žalobcov vznikla potreba určiť následne, po skončení dedičského konania, sporné skutočnosti, mohli tak urobiť len podaním žaloby podľa § 137 písm. c) CSP, pri ktorej je už potrebné v konaní skúmať naliehavý právny záujem, ktorý aj podľa názoru odvolacieho súdu je v danej veci daný. Skutočnosť, že neboli vykonané žalovanou navrhované dôkazy, na preukázanie toho, že žalobcovia o týchto skutočnostiach vedeli už v čase dedičského konania, potom nie je pre posúdenie tejto veci rozhodujúca, a pokiaľ súd prvej inštancie tieto dôkazy nevykonával, nedošlo

tým k porušeniu práva žalovanej na spravodlivý súdny proces.

2.4. Pokiaľ žalovaná namietala to, že vo svojich podaniach navrhovala vypočuť svedkov v súvislosti s rodinnými vzťahmi, preukázaním starostlivosti o poručiťku, avšak na žiadnom mieste neuviedla, že navrhuje vypočutie svedkov výlučne v súvislosti s uvedenými skutočnosťami, k tomu odvolací súd uviedol, že výsluch svedka sa realizuje na návrh strany, pretože strana má povinnosť tvrdenia, dôkaznú povinnosť, povinnosť vyjadrovať sa k veci, k dôkazom. Ak strana navrhne výsluch svedka, zabezpečí jeho prítomnosť na pojednávaní a ak takto nemožno postupovať, požiada strana súd o predvolanie svedka. V návrhu na výsluch svedka uvedie meno, priezvisko, prípadne dátum narodenia svedka, adresu, z ktorej možno svedka predvolať a označenie skutočností, ktoré majú byť výsluchom svedka preukázané. Súd v rámci prípravy pojednávania musí vytriediť skutkové okolnosti tak, aby vedel určiť, ktoré skutkové tvrdenia sú relevantné a následne určiť, ktoré z relevantných tvrdení sú medzi stranami sporné, a ktoré považuje za nesporné. Tiež je potrebné vyhodnotiť také skutkové tvrdenia, ktoré dokazovať netreba. Následne musí súd zhodnotiť, vychádzajúc zo skutočností, ktoré je potrebné v konaní preukazovať, aké dôkazy je potrebné vykonať. Pri určení predmetu dokazovania a toho, ktoré dôkazy vykonať, súd vychádza zo skutkových tvrdení strán sporu a pri vyhodnotení toho, ktorého svedka v konaní vypočuje tiež z tvrdení strany, ktorá ho navrhla vypočuť a tiež z toho, čo uviedla ohľadne toho, na aké okolnosti má byť takýto svedok vypočutý. Vychádzajúc z uvedeného, ak žalovaná vo svojich podaniach navrhovala vypočuť svedkov v súvislosti s rodinnými vzťahmi a s preukázaním starostlivosti o poručiťku a neuviedla, že týchto svedkov navrhuje vypočuť aj na iné okolnosti, napríklad na okolnosti uzatvorenia darovacej zmluvy medzi žalovanou a poručiťkou, nie je možné následne súdu prvej inštancie vytknúť to, že ak súd nepovažoval za potrebné vypočuť svedkov na okolnosti rodinných vzťahov a starostlivosti o poručiťku, výsluch takýchto svedkov nevykonával. Z písomných podaní žalovanej totižto nevyplývalo, že by mali byť vypočutí aj na iné okolnosti, pričom, ak ich na takéto okolnosti chcela vypočuť, mala to uviesť už v podaní, v ktorom žiadala ich výsluch. V uvedenom postupe súdu prvej inštancie preto odvolací súd nevidel porušenie práva na spravodlivý súdny proces.

2.5. Následne žalovaná namietala aj postup súdu prvej inštancie v tom, že na predbežnom prejednaní sporu neakceptoval návrh právneho zástupcu žalovanej na vykonanie dokazovania v súvislosti s existenciou darovacej zmluvy prostredníctvom výsluchu žalovanej a jej manžela z dôvodu koncentrácie konania, v čom tiež videla porušenie práva na spravodlivý súdny proces a odňatie jej možnosti konať pred súdom. K tomu je tiež potrebné dodať, že strany sú v zmysle ustanovenia § 153 CSP povinné uplatniť prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany včas. Prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany nie sú uplatnené včas, ak ich strana mohla predložiť už skôr, ak by konala starostlivo so zreteľom na rýchlosť a hospodárnosť konania. Na prostriedky procesného útoku prostriedky procesnej obrany, ktoré strana nepredložila včas, nemusí súd prihliadnuť, najmä ak by to vyžadovalo nariadenie ďalšieho pojednávania alebo vykonanie ďalších úkonov súdu. Žalovaná a jej právny zástupca v priebehu konania návrh na vykonanie dokazovania výsluchom manžela žalovanej navrhli len v súvislosti s objasnením ich vzťahov vo vzťahu k darovaniu pozemku (v duplike) a následne návrh na vykonanie výsluhu manžela žalovanej predniesol až právny zástupca žalovanej počas predbežného prejednávania sporu dňa 28. marca 2022, avšak len v súvislosti s tým, že mal byť prítomný pri realizácii bankového prevodu finančnej čiastky 33.000 eur žalovanou z účtu poručiťky na jej účet. Skutkové okolnosti, na ktoré ho navrhli vypočuť, neboli za danej situácie pre posúdenie veci rozhodujúce, pričom mu muselo byť zrejmé, že by to viedlo k odročeniu predbežného prejednávania sporu, respektíve nariadeniu pojednávania, teda vykonanie ďalších úkonov súdu. Za takých okolností možno skonštatovať, že žalovaná prostriedky procesnej obrany neuplatnila včas, a preto súd prvej inštancie nebol povinný na ne prihliadať, pretože sa riadil zásadou sudcovskej koncentrácie konania a zásadou hospodárnosti konania vyjadrenou v článku 17 základných princípov, na ktorých je Civilný sporový poriadok založený. Ohľadne ostatných dôkazov platí to, čo odvolací súd už konštatoval vyššie, teda to, že vykonanie výsluchov svedkov na okolnosti rodinných vzťahov a starostlivosti o poručiťku nepovažoval pre posúdenie danej veci za podstatné, a preto ich nevykonával. Ani v takomto postupe súdu odvolací súd nevidel porušenie práva žalovanej na spravodlivý súdny proces a to, že by jej bola odňatá možnosť konať pred súdom.

2.6. Ďalšou odvolacou námietkou žalovanej bolo to, že prevod finančných prostriedkov vo výške 33.000 eur z účtu poručiťky nebol počas celého konania žalobcami preukázaný a súd napriek uvedenému v

rozhodnutí uviedol, že táto skutočnosť je preukázaná a nesporná, pričom neodkázal na žiadne konkrétne skutočnosti. K tomu je potrebné uviesť, že žalobcovia už v žalobe uvádzali, že žalobkyňa 1/ sa dozvedela, že žalovaná v čase, keď bola poručiiteľka umiestnená do domova sociálnych služieb, ešte pred smrťou poručiiteľky, previedla z osobného účtu poručiiteľky sumu 33.000 eur na svoj osobný účet. Uviedli, že žalovaná prevod žalobkyni 1/ odôvodnila tak, že sa chcela vyhnúť poplatkom za dedičské konanie a vo vzťahu k žalobkyni 1/ sa vyjadrila tak, že jej vyplatí tretinu tejto sumy. Žalobcovia tiež uvádzali, že sa snažili so žalovanou prediskutovať dôvody, pre ktoré tak urobila, ako aj docieľiť zmierne vyporiadanie nárokov žalobcov, avšak žalovaná poprela, že by svojím úkonom chcela ukrátiť ostatných dedičov a uviedla, že konala na príkaz poručiiteľky, ktorá jej sumu 33.000 eur dala do správy, pričom časť si mala žalovaná ponechať ako dar a časť mala využiť podľa vlastného uváženia. Uviedli tiež, že nemajú žiadnu vedomosť o existencii darovacej zmluvy, týkajúcej sa uvedených finančných prostriedkov, a preto sa domnievajú, že darovacia zmluva neexistuje. Žalobcovia už v návrhu uvádzali, že ich nárok závisí od dôkazu, ktorý sami nedokážu zabezpečiť z dôvodu, že počas života poručiiteľky nemali dispozičné právo k účtu poručiiteľky, ktoré mala len žalovaná. Preto navrhli, aby súd vykonal za nich dôkaz, a to vyžiadaním výpisu z osobného účtu poručiiteľky, ktorým by sa osvedčili tvrdenia žalobcov v tom, že žalovanú sumu 33.000 eur previedla žalovaná na svoj osobný účet z účtu poručiiteľky v čase krátko pred jej smrťou a v čase, keď bola umiestnená v sociálnom zariadení, prípadne aby boli preukázané aj iné prevody, o ktorých žalobcovia nemajú doposiaľ vedomosť. Žalovaná v odpovedi na výzvu na zaplatenie podielu z dedičstva uviedla, že s tvrdením ohľadne jednostranného výberu úspor poručiiteľa s úmyslom ukrátenia ostatných dedičov sa nestotožňuje, pretože sa jednalo o vykonanie príkazu poručiiteľa a za jeho života, ktorý tieto prostriedky dal do správy žalovanej, aby si časť ponechala (darovanie), a aby časť bola použitá podľa ich uváženia a to z dôvodu, že žalovaná sa o poručiiteľa starala až do jeho smrti. Nakoľko predmetné peňažné prostriedky neboli predmetom dedičského konania, podľa žalovanej sa nejedná ani o dedičstvo po poručiiteľke. Napriek tomu, že o tom, či bola medzi poručiiteľkou a žalovanou nejaká darovacia zmluva uzavretá a v akom znení, sa mohla vyjadriť len samotná žalovaná, pretože žalobcovia o nej nemohli mať vedomosť, k okolnostiam uzavretia darovacej zmluvy sa vôbec nevyjadrila. Keďže však žalobcovia objektívne nemajú k dispozícii informácie o skutočnostiach, súvisiacich s uzavretím darovacej zmluvy, tým, že otvorili otázku uzavretia darovacej zmluvy a jej platnosti, nastúpila vysvetľovacia povinnosť žalovanej ako protistrany, pričom nesplnenie si tejto povinnosti môže mať za následok neúspech v spore. Žalovaná mala možnosť sa k týmto skutočnostiam vyjadriť vo vyjadrení k žalobe, pričom v nej uviedla, že so skutkovými tvrdeniami žalobcov nesúhlasí a odporuje im v celom rozsahu. V tomto vyjadrení okrem skutkových tvrdení týkajúcich sa starostlivosti o poručiiteľku žalovaná tiež uviedla, že zabezpečovanie bankových výpisov poručiiteľky nepovažuje za potrebné, nakoľko suma, ktorá podľa žalobcov má patriť do dedičstva po poručiiteľke, sa na predmetnom bankovom účte nenachádzala. V závere tohto vyjadrenia žalovaná uviedla, že medzi ňou a poručiiteľkou bola platne uzatvorená darovacia zmluva za života poručiiteľky, pričom zo strany žalobcov nebol predložený akýkoľvek dôkaz alebo skutočnosť, že by sa malo jednať o neplatnú darovaciu zmluvu, ktorá splňala všetky zákonom vyžadované náležitosti a obligatórne nevyžadovala písomnú formu. Z tohto dôvodu, že došlo k platnému darovaniu, tak sumu vo výške 33.000 eur v čase svojho úmrtia poručiiteľka už nevlastnila, a preto sa ani nemohlo jednať o časť dedičstva po poručiiteľke. Napriek tomu, že žalovaná ako účastníčka ňou tvrdenej darovacej zmluvy s poručiiteľkou ako jediná mohla mať vedomosti o skutkových okolnostiach, kedy, z akého účtu, aká suma bola v prospech žalovanej prevedená, sa ku konkrétnym skutkovým okolnostiam uzatvorenia darovacej zmluvy nevyjadrila, iba skonštatovala platnosť darovacej zmluvy. Takéto vyjadrenie zo strany žalovanej nemožno považovať za účinné popretie skutkových tvrdení žalobcov, ktorí majú ohľadne žalovanou tvrdenej darovacej zmluvy informačný deficit, preto práve žalovaná, ktorá mala takúto darovaciu zmluvu uzavrieť, mala uviesť svoje skutkové tvrdenia a preukázať ich aj dôkazmi, čo však neurobila. Neurobil to ani jej právny zástupca na predbežnom prejednaní sporu, keď len uviedol, že má za to, že tvrdenie o existencii ústnej darovacej zmluvy ohľadom skutkových tvrdení si splnili, keď mal za to, že žalobcovia namietali iba existenciu písomnej darovanej zmluvy a na preukázanie ich skutkových tvrdení navrhovali výsluch svedkov a strán sporu. V priebehu konania pri tom nebola sporná len forma darovacej zmluvy, ale predovšetkým jej existencia, čo žalobcovia v priebehu celého konania popierali. Skutkové tvrdenia k existencii darovacej zmluvy mala žalovaná podľa odvolacieho súdu uviesť už vo vyjadrení k žalobe a v duplike, čo však neurobila a výsluch strán navrhovala k okolnostiam starostlivosti

o poručiťku (iné z jej vyjadrenia nevyplýva), pričom treba tiež dodať, že ak by aj výsluch strán bol uskutočnený, súd by sa rozhodné skutočnosti dozvedel až pri takomto výsluchu a druhá strana by mala možnosť sa k tomu vyjadriť až po takomto výsluchu, čo je v rozpore so zásadami civilného sporového konania, keď spornosť skutkových tvrdení sa má zistiť práve vo fáze pred predbežným prejednaním sporu alebo pojednávaním, a to tak, že ich strany uvedú v žalobe, vyjadrení, v replike a duplike. Od spornosti skutkových tvrdení v tejto fáze potom závisí ďalší postup súdu, ktorý si zvolí a tiež to, ktoré z navrhovaných dôkazov vykoná. Ak teda žalovaná vo vyjadrení k žalobe a v duplike neuviedla konkrétne skutkové tvrdenia, ktorými by poprela skutkové tvrdenia žalobcov, ani jej výsluch nebol potrebný, a pokiaľ súd prvej inštancie za takéhoto stavu nepredvolal na predbežné prejednanie sporu aj strany sporu, ale len ich právnych zástupcov, vychádzal práve z postoja žalovanej, ktorá už vo vyjadrení k žalobe a duplike nevyvrátila skutkové tvrdenia žalobcov právne účinným spôsobom a jej neskorší výsluch by už bolo možné vyhodnotiť tak, že k popretiu skutkových tvrdení nedošlo včas. Odvolací súd nesúhlasí s tvrdením žalovanej, ktorá uviedla, že samotná skutočnosť, že žalovaná bola oprávnená disponovať s finančnými prostriedkami poručiťky, a to ako jediná z poručiťkiných detí, preukazuje záujem poručiťky prenechať finančné prostriedky žalovanej. Takýto záver zo samotného oprávnenia nakladať s účtom poručiťky nevyplýva. V duplike žalovaná tiež uviedla, že k prevzatíu daru, t. j. prevedeniu finančných prostriedkov došlo bezprostredne po príkaze poručiťky, a to dňa 24. apríla 2020. V uvedenom čase poručiťka žila a bola pri vedomí, teda darovacia zmluva nemusela mať písomnú formu. Žalovaná poprela vôľu poručiťky, ktorou by bolo prenechať jednu tretinu finančných prostriedkov žalobkyni 1/ a dve tretiny žalovanej. Uviedla, že vôľa poručiťky bola, aby všetky peňažné prostriedky dostala žalovaná, a aby s týmito mohla naložiť podľa vlastnej vôle.

2.7. K tvrdeniu žalovanej, že prevod finančných prostriedkov vo výške 33.000 eur z účtu poručiťky nebol počas celého konania žalobcami preukázaný, odvolací súd zdôraznil, že skutkové okolnosti k tomu, kedy, z akého účtu, v akej sume došlo k uzavretiu darovacej zmluvy medzi poručiťkou a žalovanou sa v konaní mohla vyjadriť len žalovaná, ktorá v priebehu celého konania takéto skutkové tvrdenia neurobila, preto je potrebné vychádzať z toho, že nedošlo k účinnému popretiu skutkových tvrdení žalobcov, a teda v konaní nebola preukázaná existencia darovacej zmluvy. Až keby žalovaná uviedla svoje skutkové tvrdenia k darovacej zmluve a navrhla na ich preukázanie výsluch svedkov, až v takom prípade by súd mal takýchto svedkov vypočuť, avšak bez skutkových tvrdení žalovanej by ich výsluch bol v tejto fáze konania nadbytočný. Zo skutkových tvrdení žalovanej pritom vyplýva len to, že podľa nej došlo k platnému darovaniu, tak sumu vo výške 33.000 eur poručiťka v čase svojho úmrtia nevlastnila, a preto sa ani nemohlo jednáť o časť dedičstva po poručiťke (vyjadrenie k žalobe) a k vyjadreniu, že nakoľko k prevzatíu daru, t.j. k prevedeniu finančných prostriedkov došlo bezprostredne po príkaze poručiťky, a to dňa 24. apríla 2020, keď poručiťka žila a bola pri vedomí, takže darovacia zmluva nemusela mať písomnú formu (duplika). Žalovaná teda v priebehu konania sumu, ktorú mala poručiťka žalovanej darovať, nevyvrátila a neuviedla ani k výške prevedenej sumy svoje vlastné skutkové tvrdenia, preto potom, ak súd prvej inštancie mal za preukázané, že došlo k prevodu finančných prostriedkov vo výške 33.000 eur z účtu poručiťky na žalovanú, aj podľa názoru odvolacieho súdu je tento záver správny, čo však nevyklučuje, že prevedená suma, bez preukázania darovania mohla byť aj iná, čo však v konaní nebolo preukázané.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“), navrhujúc zrušiť napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Dovolací dôvod podľa ust. § 420 písm. f) CSP - napadnutým rozsudkom došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces žalovanej v takej miere, že dovolanie je prípustné, pretože žalobcovia sa domáhali určenia, že vec patrí do dedičstva po poručiťovi napriek tomu, že nešlo o vec, ktorá bola v dedičskom konaní sporná. Odvolací súd sa s uvedenou skutočnosťou vo svojom odôvodnení náležite nevysporiadal, v dôsledku čoho na strane žalovanej k porušeniu práva na spravodlivý proces spočívajúce v nedostatočnom odôvodnení súdneho rozhodnutia. Ďalším procesným pochybením bolo nevykonanie dôkazov navrhnutých žalovanou a nedostatočne zistený skutkový stav. Žalovaná už počas svojho prvého písomného podania zo dňa 30. novembra 2021, ktorým sa vyjadrila k podanej žalobe, navrhla vykonanie viacerých dôkazov v konaní, bol navrhnutý výsluch strán sporu, výsluchy svedkov, zo strany žalovanej bol daný návrh na pripojenie súvisiacich administratívnych spisov. Napriek skutočnosti, že žalovaná predložila výpisy z bankového účtu poručiťky od 01. januára 2020 - 21. mája 2020 (poručiťka

zomrela XX. K. XXXX), z ktorých bolo evidentné, že tam nebol žiaden bankový prevod peňažných prostriedkov, ktorému by zodpovedala žalovaná suma 33.000 eur, ktorá má patriť do dedičstva, súd prvej inštancie (bez vykonania dokazovania navrhnutého žalovanou) považoval skutkový stav prejednávanej veci za zistený spôsobom, že malo dôjsť k prevodu peňažných prostriedkov, ktoré však neboli vôbec preukázané a rovnako aj absenciou relevantného odôvodnenia v tejto časti, došlo k porušeniu práva žalovanej na spravodlivý proces. Nesprávny procesný postup súdu, ktorým bolo žalovanej znemožnené, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, spočíval aj v tom, že po predbežnom právnom posúdení súdu prvej inštancie podľa § 181 ods. 2 CSP jej bola odopretá možnosť uviesť ďalšie skutočnosti, ku ktorým mali byť ňou navrhnutí svedkovia (ako aj strany sporu) vypočutí, napriek tomu, že z ustanovení CSP nevyplýva povinnosť uviesť konkrétne skutočnosti, ku ktorým bude svedok vypočúvaný, pričom takýmto reštriktívnym postupom bolo žalovanej znemožnené preukazovať ňou tvrdený skutkový stav.

3.1. Podanie dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP žalovaná odôvodnila tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Právne otázky formulovala nasledovne: „1. Existoval u žalobcov naliehavý právny záujem na určení, že peňažné prostriedky patria do dedičstva po poručiteľovi, keď v rozpore so zásadou „Vigilantibus iura scripta sunt“ túto skutočnosť nenamietali už počas prejednávania dedičského konania po poručiteľovi ako tzv. sporný majetok, napriek tomu, že o nej preukázateľne mali vedomosť pred vyporiadaním dedičstva po poručiteľovi? 2. Predstavujú peňažné prostriedky, ktorých prevod nevyplýva zo žiadneho vykonaného dôkazu majetok patriaci poručiteľovi, aj keď tento ich ku dňu svojej smrti nemal vo svojej držbe a ani zo žiadnej skutočnosti nevyplýva vlastníctvo poručiteľa? 3. Je v súlade s princípom právnej istoty domáhanie sa určenia, že poručiteľ bol vlastníkom peňažných prostriedkov v konaní podľa § 137 písm. c) CSP, pokiaľ účastníkmi súdneho konania (stranami sporu) sú účastníci totožní s účastníkmi v konaní o dedičstve po poručiteľovi a žalobcovia spornú skutočnosť spočívajúcu v existencii alebo neexistencii darovacej zmluvy nenamietali pri prejednaní dedičstva a ani takúto vec neoznačili ako sporné dedičstvo po poručiteľovi?“

4. Žalobcovia sa k podanému dovolaniu písomne vyjadrili, navrhli ho odmietnuť, resp. zamietnuť a priznať im náhradu trov konania, považujúc ho za nedôvodné. Odvolací súd dostatočne odôvodnil svoj záver o preukázaní naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe (body 10-24). neobstoí ani námietka nedostatočného zistenia skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov či nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu, nakoľko ani takéto prípadné vady nezakladajú prípustnosť dovolania. Súd nižších inštancií dostatočne odôvodnili záver o nadbytočnosti vykonania dôkazov navrhnutých žalovanou, ako aj záver o preukázaní prevodu sporných finančných prostriedkov z účtu poručiteľky. Dovolanie nemôže byť prípustné ani na základe dovolacích dôvodov podľa § 421 ods. 1 písm. a), resp. b) CSP, pre absenciu formulovania prípustných právnych otázok.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) a dospel k záveru, že dovolanie je potrebné ako neprípustné odmietnuť.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (por. 9Cdo/72/2020, 9Cdo/260/2021).

7. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (por. 9Cdo/72/2020, 9Cdo/260/2021).

8. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je skôr reštriktívny výklad (por. 9Cdo/72/2020, 9Cdo/260/2021).

9. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 ods. 1 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania.

10. Vyššie naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

11. Dovolateľka prípustnosť dovolania s poukazom na § 420 písm. f) CSP videla v nesprávnom procesnom postupe súdu, vedúcemu k porušeniu práva na spravodlivý proces z dôvodu, že odvolací súd dostatočne neodôvodnil svoj záver o prípustnosti žalobcami požadovaného určenia, že vec patrí do dedičstva po poručiťovi napriek tomu, že nešlo o vec, ktorá bola v dedičskom konaní sporná. Namietala tiež nevykonanie dôkazov navrhnutých žalovanou a nedostatočne zistený skutkový stav.

11.1. Dovolací súd už konštantne uvádza, že hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej intenzite, v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré porušenie tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Za znemožnenie strane uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že dochádza k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP, treba považovať aj taký postup súdu, ktorým sa strane odmieta možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a ktorým dochádza k odmietnutiu spravodlivosti, keď súdom prijaté závery nemajú svoj racionálny základ v interpretácii príslušných ustanovení právnych predpisov, a teda sú svojvoľné a neudržateľné.

11.2. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10, 9Cdo/248/2021) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola strane odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi

závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

11.3. Z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 245/2022 z 20. septembra 2022 vyplýva, že „arbitrážnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov sú najčastejšie dané rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. II. ÚS 336/2019).“ Svojvôľa (arbitrážnosť) sa v zásade môže prejavovať v dvoch podobách: ako procesná svojvôľa, teda hrubé alebo opakované porušenie zásadných ustanovení právnych predpisov upravujúcich postup orgánu verejnej moci, alebo ako hmotnoprávna (meritórna) svojvôľa, teda extrémny nesúlads medzi právnym základom pre rozhodovanie vecí a závermi orgánu verejnej moci, ktoré sú vo vzťahu k tomuto právnemu základu neobhájiteľné všeobecne akceptovateľnými výkladovými postupmi (II. ÚS 576/2012). O arbitrážnosť súdneho rozhodnutia ide aj vtedy, ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

12. Dovolací súd dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie aj rozsudok odvolacieho súdu spĺňajú kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 220 ods. 2 CSP a § 393 CSP, preto ich nemožno považovať za neodôvodnené či zjavne arbitrážne (svojvoľné). Potrebné je zdôrazniť, že prvoinštančné a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09) a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie vecí; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Pritom platí, že súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

13. Odôvodnenie rozsudkov súdu prvej inštancie aj odvolacieho súdu v posudzovanom spore zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnení a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudkov vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť, súdy ich náležitým spôsobom v celom súhrne posúdili a náležite vyhodnotili. Ich argumentácia je koherentná a rozhodnutia konzistentné, logické a presvedčivé, zvolené premisy aj závery, ku ktorým na ich základe súdy dospeli, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť.

14. Súd prvej inštancie a rovnako aj odvolací súd postupovali pri prejednaní sporu veľmi precízne a dôsledne, svoje závery podrobne a presvedčivo odôvodnili a podporili ich aj odkazom na ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít vyjadrenú v rozhodnutiach Najvyššieho súdu SR. Odvolací súd sa v odôvodnení svojho potvrdzujúceho rozhodnutia veľmi podrobne zaoberal s odvolacou námietkou žalovanej, ktorá namietala prípustnosť určovacej žaloby žalobcov, dovolací súd odkazuje na body 10. - 24. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu, bez potreby ich opakovania. Odvolací súd jasne a presvedčivo odôvodnil svoj záver o prípustnosti určovacej žaloby v danom spore, zohľadniac pritom všetky relevantné špecifiká tohto sporu, keď uzavrel, že podaná žaloba je prípustnou určovacou žalobou podľa § 137 písm. c) CSP, na ktorej žalobcovia majú naliehavý právny záujem, pričom pre posúdenie naliehavého právneho záujmu na tejto určovacej žalobe nie je rozhodujúce ani to, či žalobcovia o skutočnostiach, od ktorých svoje právo uplatňujú, už vedeli v čase dedičského konania a ani to, či ich,

pokiaľ o nich vedeli, v dedičskom konaní aj skutočne uplatnili.

15. V súvislosti s uplatnenou námietkou dovolateľky o pochybení súdu prvej inštancie v procese dokazovania je súdna prax najvyššieho súdu jednotná v názore, podľa ktorého nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je vadou konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (porovnaj sp. zn. 1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 7Cdo/11/2017, 8Cdo/187/2017, 9CdoPr/8/2023). Súlad tohto právneho názoru s ústavou posudzoval Ústavný súd SR, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neutržateľnosti (II. ÚS 465/2017, III. ÚS 40/2020).

16. Na druhej strane ústavný súd vo svojich rozhodnutiach tiež vyslovil názor, že nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR (III. ÚS 332/09). Zásadám spravodlivého procesu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd totiž zodpovedá požiadavka, aby súdmi konštatované skutkové zistenia a prijaté právne závery boli riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnené. V práve na spravodlivý proces je obsiahnutá aj ďalšia ústavná zásada (čl. 47 ods. 3 Ústavy SR a čl. 6 Základných princípov CSP), a to „rovnosť zbraní“ v civilnom konaní, ktorá všeobecne zahŕňa tiež rovnosť bremien, ktoré sú na strany sporu kladené a ktoré nesmie byť neprimerané (IV. ÚS 468/2018). Z práva na spravodlivý súdny proces vyplýva aj podľa Európskeho súdu pre ľudské práva povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993, II. ÚS 410/06).

16.1. Dovolací súd v danej súvislosti poukazuje aj na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. I. ÚS 350/08 zo dňa 30. septembra 2010, podľa ktorého skutočnosť, že okresný súd a ani následne krajský súd neakceptovali návrhy na vykonanie dokazovania predložené sťažovateľkou, nemôže sama osebe viesť k záveru o porušení jej práv. Zásah do základného práva na súdnu ochranu či práva na spravodlivé súdne konanie by v tejto súvislosti podľa ústavného súdu bolo možné konštatovať len vtedy, ak by záver všeobecného súdu o nevykonaní účastníkom navrhovaného dôkazu bol zjavne neodôvodnený, chýbala by mu predchádzajúca racionálna úvaha konajúceho súdu vychádzajúca z priebehu konania a stavu dokazovania v jeho rámci, či vtedy, ak by nevykonaním navrhnutého dôkazu bol účastník postavený do podstatne nevýhodnejšej pozície ako druhá strana v konaní. Konanie všeobecných súdov v právnej veci sťažovateľky však takéto vady nevykazuje“

16.2. Dovolací súd v uznesení z 28. októbra 2020, sp. zn. 7Cdo/205/2019, vychádzajúc z vyššie uvedenej judikatúry Ústavného súdu SR, ako aj z uznesenia NS SR zo 16. mája 2019 sp. zn. 4Cdo/100/2018 poukázal na to, že procesnému právu účastníka navrhovať dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch (a dôkazoch) rozhodnúť, ale tiež, pokiaľ im nevyhoví, vo svojom rozhodnutí odôvodniť, prečo a z akých dôvodov tak neurobil. Nevyhovenie dôkaznému návrhu strany sporu možno odôvodniť len tromi dôvodmi. Prvým je argument, podľa ktorého tvrdená skutočnosť, ktorú má navrhnutý dôkaz overiť alebo vyvrátiť, je bez relevantnej súvislosti s predmetom konania. Ďalším je argument, podľa ktorého dôkaz neoverí/nevyvráti tvrdenú skutočnosť, čiže vo väzbe na toto tvrdenie nedisponuje vypovedacou potenciou. Nakoniec tretím argumentom je nadbytočnosť dôkazu, t.j. argument, podľa ktorého určité tvrdenie, ku ktorému overeniu alebo vyvráteniu je dôkaz navrhovaný, bolo už doterajším konaním bez dôvodných pochybností overené alebo vyvrátené. Ak tieto dôvody zistené neboli, súd postupuje v rozpore s čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, ktoré garantujú pre stranu sporu ústavné právo na spravodlivý proces, čiže táto dôkazná vada (tzv. opomenuté dôkazy) takmer vždy založí nielen nepreskúmateľnosť vydaného rozhodnutia pre nedostatok dôvodov, ale súčasne tiež jeho protiústavnosť (5Cdo/151/2019).

17. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd by svojím postupom nevykonaním navrhnutého dokazovania založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Odvolací súd sa dostatočne jasne a presvedčivo vysporiadal s odvolacou námietkou žalovanej o nevykonaní ňou navrhnutého dokazovania a odôvodnil svoj záver o jeho nadbytočnosti (por. bod 38. a 39. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu) z dôvodu, že žalovanou navrhované dôkazy, tak

ako ich formulovala, neboli spôsobilé overiť, resp. vyvrátiť tvrdené skutočnosti, čiže vo väzbe na tieto tvrdenia nedisponovali vypovedacou potenciou. Dovolací súd odkazuje na bod 38. a 39. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu, kde odvolací súd precízne vysvetlil, že dovolateľkou navrhované dôkazy sa netýkali podstatných skutočností o preukázaní existencie darovacej zmluvy medzi poručiteľkou a žalovanou, ako aj následne predložený návrh bol v rozpore so zásadou koncentrácie konania v zmysle § 153 CSP. Dovolací súd považuje za prijateľný a logický záver odvolacieho súdu, podľa ktorého vykonanie výsluchov svedkov na okolnosti rodinných vzťahov a starostlivosti o poručiteľku nepovažoval pre posúdenie danej veci za podstatné, a preto ich nevykonával. Rovnako prijateľný a logický záver prijal odvolací súd aj vo vzťahu k negatívnym procesným dôsledkom vyplývajúcim pre žalovanú z dôvodu aplikácie princípov koncentrácie konania v zmysle § 153 CSP (por. napr. aj I. ÚS 535/2023).

17.1. Odvolací súd postupoval procesne správne, keď argumentoval, že pri určení predmetu dokazovania a toho, ktoré dôkazy vykoná, súd vychádza zo skutkových tvrdení strán sporu a pri vyhodnotení toho, ktorého svedka v konaní vypočuje tiež z tvrdení strany, ktorá ho navrhla vypočuť a tiež z toho, čo uviedla ohľadne toho, na aké okolnosti má byť takýto svedok vypočutý. Vychádzajúc z uvedeného, ak žalovaná vo svojich podaniach navrhovala vypočuť svedkov súvislosti s rodinnými vzťahmi a s preukázaním starostlivosti o poručiteľku a neuviedla, že týchto svedkov navrhuje vypočuť aj na iné okolnosti, napríklad na okolnosti uzatvorenia darovacej zmluvy medzi žalovanou a poručiteľkou, nie je možné následne súdu prvej inštancie vytknúť to, že ak súd nepovažoval za potrebné vypočuť svedkov na okolnosti rodinných vzťahov a starostlivosti o poručiteľku, výsluch takýchto svedkov nevykonával.

17.2. Odvolací súd postupoval procesne správne, keď argumentoval, že žalovaná a jej právny zástupca v priebehu konania návrh na vykonanie dokazovania výsluchom manžela žalovanej navrhli len v súvislosti s objasnením ich vzťahov vo vzťahu k darovaniu pozemku (v duplike) a následne návrh na vykonanie výsluchu manžela žalovanej predniesol až právny zástupca žalovanej počas predbežného pojednania sporu dňa 28. marca 2022, avšak len v súvislosti s tým, že mal byť prítomný pri realizácii bankového prevodu finančnej čiastky 33.000 eur žalovanou z účtu poručiteľky na jej účet. Skutkové okolnosti, na ktoré ho navrhli vypočuť, neboli za danej situácie pre posúdenie veci rozhodujúce, pričom mu muselo byť zrejmé, že by to viedlo k odročeniu predbežného pojednania sporu, respektíve nariadeniu pojednávania, teda vykonanie ďalších úkonov súdu. Za takých okolností možno skonštatovať, že žalovaná prostriedky procesnej obrany neuplatnila včas, a preto súd prvej inštancie nebol povinný na ne prihliadať, pretože sa riadil zásadou sudcovskej koncentrácie konania a zásadou hospodárnosti konania.

18. Rovnako nedôvodná je námietka dovolateľky, ktorá namietala skutkový záver súdov nižších inštancií o preukázaní sporného prevodu sumy 33.000 eur z účtu poručiteľky v prospech žalovanej. Odvolací súd sa aj tejto otázke venoval veľmi podrobne v bodoch 41. a 42. odôvodnenia svojho rozsudku, v ktorom dovolateľka dostala vyčerpávajúcu odpoveď na všetky jej podstatné námietky, v dovolaní neuvádza žiadnu novú či podrobnejšiu argumentáciu, na ktorú by bolo potrebné špecificky reagovať.

19. Odvolací súd postupoval procesne správne, keď argumentoval, že napriek tomu, že žalovaná ako účastníčka ňou tvrdenej darovacej zmluvy s poručiteľkou ako jediná mohla mať vedomosti o skutkových okolnostiach, kedy, z akého účtu, aká suma bola v prospech žalovanej prevedená, sa ku konkrétnym skutkovým okolnostiam uzatvorenia darovacej zmluvy nevyjadřila, iba skonštatovala platnosť darovacej zmluvy. Takéto vyjadrenie zo strany žalovanej nemožno považovať za účinné popretie skutkových tvrdení žalobcov. Odvolací súd správne poukázal na to, že skutkové tvrdenia k existencii darovacej zmluvy mala žalovaná uviesť už vo vyjadrení k žalobe a v duplike, čo však neurobila a výsluch strán navrhovala k okolnostiam starostlivosti o poručiteľku (iné z jej vyjadrenia nevyplýva). Ak teda žalovaná vo vyjadrení k žalobe a v duplike neuviedla konkrétne skutkové tvrdenia, ktorými by poprela skutkové tvrdenia žalobcov, ani jej výsluch nebol potrebný, a pokiaľ súd prvej inštancie za takéhoto stavu nepredvolal na predbežné pojednanie sporu aj strany sporu, ale len ich právnych zástupcov, vychádzal práve z postoja žalovanej, ktorá už vo vyjadrení k žalobe a duplike nevyvrátila skutkové tvrdenia žalobcov právne účinným spôsobom a jej neskorší výsluch by už bolo možné vyhodnotiť tak, že k popretiu skutkových tvrdení nedošlo včas. V duplike žalovaná tiež uviedla, že k prevzatíu daru, t. j. prevedeniu finančných prostriedkov došlo bezprostredne po príkaze poručiteľky, a to dňa 24. apríla 2020. K tvrdeniu žalovanej, že prevod finančných prostriedkov vo výške 33.000 eur z

účtu poručiťky nebol počas celého konania žalobcami preukázaný, odvolací súd správne zdôraznil, že skutkové okolnosti k tomu, kedy, z akého účtu, v akej sume došlo k uzavretiu darovacej zmluvy medzi poručiťkou a žalovanou sa v konaní mohla vyjadriť len žalovaná, ktorá v priebehu celého konania takéto skutkové tvrdenia neurobila, preto bolo potrebné vychádzať z toho, že nedošlo k účinnému popretiu skutkových tvrdení žalobcov, a teda v konaní nebola preukázaná existencia darovacej zmluvy. Žalovaná teda v priebehu konania sumu, ktorú mala poručiťka žalovanej darovať, nevyvrátila a neuviedla ani k výške prevedenej sumy svoje vlastné skutkové tvrdenia, preto potom, ak súd prvej inštancie mal za preukázané, že došlo k prevodu finančných prostriedkov vo výške 33.000 eur z účtu poručiťky na žalovanú, aj podľa názoru dovolacieho súdu je tento záver logický a dostatočne odôvodnený.

20. Hodnotenie dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Aktuálna procesná právna úprava vychádza (rovnako ako právna úprava Občianskeho súdneho poriadku účinná do 30. júna 2016) zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, vyplývajúcej z ústavného princípu nezávislosti súdov. Táto zásada, vychádzajúca z čl. 15 základných princípov CSP a normatívne rozvinutá v § 191 ods. 1 CSP znamená, že záver, ktorý si sudca z vykonaných dôkazov urobí, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Postup sudcu ale neznamená, že sudca nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia. Naopak, konečné meritorne rozhodnutie musí vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania (porov. Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 729). V prípade nesprávneho hodnotenia dôkazov nejde o dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania podľa § 237 OSP (viď R 42/1993), resp. § 420 písm. f) CSP. Porušením práva na spravodlivý proces nie je iné hodnotenie vykonaných dôkazov súdom, než aké sú predstavy strany, resp. strán sporu.

21. Súdna prax je jednotná v názore, že ak aj súd niektorý dôkaz nevykoná, môže to viesť prípadne k nesprávnym skutkovým zisteniam a v konečnom dôsledku aj k vecne nesprávnemu rozhodnutiu, nie však k zmätočnosti rozhodnutia v zmysle § 420 písm. f) CSP. Postup súdu, ktorý v priebehu konania nevykoná všetky procesnou stranou navrhované dôkazy alebo vykonal iné dôkazy na zistenie skutkového stavu, nezakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podľa § 420 písm. f) CSP (porovnaj R 37/1993, R 125/1999 a R 6/2000).

22. Preskúmaním obsahu spisu podľa názoru dovolacieho súdu súdy nižších inštancií správne, v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov, vykonané dôkazy vyhodnotili jednotlivo a v ich vzájomnej súvislosti (§ 191 ods. 1 CSP), ako aj náležite rozhodnutie odôvodnili v súlade s náležitosťami vyplývajúcimi z § 393 ods. 2 CSP. Právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom strany sporu, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strany sporu vrátane ich dôvodov a námietok (porovnaj II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010).

23. Podstata dovolacej argumentácie dovolateľky spočívala v rozsiahlej polemike so závermi súdov nižších inštancií a nesúhlase s ich skutkovými zisteniami, namietajúc, že odvolací súd mal súdom prvej inštancie zistený skutkový stav prehodnotiť. V tejto súvislosti dovolací súd pripomína, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

23.1. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorého prieskum skutkových zistení nespočíva

v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak tieto vady v preskúmvanej veci dovolací súd nezistil.

24. V preskúmvanej veci odvolací súd dospel k záveru, že skutkové zistenia súdu prvej inštancie majú oporu vo vykonanom dokazovaní, keď súd prvej inštancie vzal do úvahy všetky rozhodujúce skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov, z prednesov sporových strán, resp. ich zástupcov a z obsahu spisu vyplynuli najavo, následne tieto; v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov (čl. 15 CSP v spojení s § 191 CSP), správne vyhodnotil a dospel tak k správnym skutkovým záverom. Doposiaľ vykonané dokazovanie aj podľa názoru dovolacieho súdu dostatočne odôvodňuje závery prijaté odvolacím súdom, viazaným skutkovým stavom, tak ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 CSP). Dovolací súd v hodnotení dôkazov súdmi nižších inšancií nezistil pochybenie, ktoré by bolo v extrémnom rozpore s obsahom spisu. Iba takéto pochybenie by totiž predstavovalo odňatie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR.

25. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že žalovaná sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožňuje a do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania (v súčasnosti strana sporu) pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

26. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd uzatvára, že dovolateľkou namietané vady konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezistil.

27. Dovolateľka v dovolaní namietala tiež nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, uplatniac dovolacie dôvody v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

28. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

29. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

30. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP (podobne ako predchádzajúca právna úprava, pozn.) dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

31. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že má ísť o otázku riešenú odvolacím súdom a to buď o otázku hmotnoprávnú (ktorá sa odvíja od interpretácie

napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), alebo o procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

32. Ak dovolateľ v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 CSP, nevymedzí právnu otázku, dovolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum, hranice ktorého nie sú vymedzené. V takom prípade nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach; ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa; v opačnom prípade by dovolací súd uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum, priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) účelu ustanovenia § 421 ods. 1 CSP (pozri Števec M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK 2016, str. 1382). Pokiaľ v dovolaní absentuje vyššie uvedené vymedzenie, súd nevyvíja procesnú iniciatívu smerujúcu k doplneniu dovolania.

33. Dovolateľka právne otázky formulovala nasledovne: „1. Existoval u žalobcov naliehavý právny záujem na určení, že peňažné prostriedky patria do dedičstva po poručiteľovi, keď v rozpore so zásadou „Vigilantibus iura scripta sunt“ túto skutočnosť nenamietali už počas prejednávania dedičského konania po poručiteľovi ako tzv. sporný majetok, napriek tomu, že o nej preukázateľne mali vedomosť pred vyporiadaním dedičstva po poručiteľovi? 2. Predstavujú peňažné prostriedky, ktorých prevod nevyplyva zo žiadneho vykonaného dôkazu majetok patriaci poručiteľovi, aj keď tento ich ku dňu svojej smrti nemal vo svojej držbe a ani zo žiadnej skutočnosti nevyplyva vlastníctvo poručiteľa? 3. Je v súlade s princípom právnej istoty domáhanie sa určenia, že poručiteľ bol vlastníkom peňažných prostriedkov v konaní podľa § 137 písm. c) CSP, pokiaľ účastníkmi súdneho konania (stranami sporu) sú účastníci totožní s účastníkmi v konaní o dedičstve po poručiteľovi a žalobcovia spornú skutočnosť spočívajúcu v existencii alebo neexistencii darovacej zmluvy nenamietali pri prejednaní dedičstva a ani takúto vec neoznačili ako sporné dedičstvo po poručiteľovi?“

34. Vo vzťahu k otázkam 1 a 3 dovolací súd konštatuje, že sa o jedná o otázky, ktoré už boli v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu opakovane riešené, preto z hľadiska uplatnenej dovolacej argumentácie prichádza do úvahy posúdiť len to, či sa odvolací súd pri ich riešení neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP).

35. Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí zo 16. decembra 2010 sp. zn. 3Cdo/154/2010 (ktoré bolo uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 32/2011) a tiež v rozhodnutí z 11. augusta 2011 sp. zn. 3Cdo/29/2010 uviedol, že súdna prax akceptuje žaloby, ktorými sa dedič domáha určenia, že tá - ktorá vec patrí do dedičstva po poručiteľovi. V konaní o takých žalobách ide o posúdenie, či poručiteľ bol v čase smrti vlastníkom tejto veci. Požadované určenie sa tu vzťahuje ku dňu smrti poručiteľa a okolnosti, ktoré nastali po tomto dni, nemôžu mať vplyv na rozhodnutie súdu. V súlade s touto rozhodovacou praxou sú aj novšie rozhodnutia dovolacieho súdu (por. napr. 1Cdo/207/2018, 6Cdo/90/2019). Podľa rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. mája 2011, sp. zn. 1Cdo/183/2009, ak sa v konaní o dedičstve vyskytne rozpor o tom, čo patrí do dedičstva po poručiteľovi, procesným nástrojom na jeho odstránenie je žaloba na určenie, že tá-ktorá vec (právo) patrí do dedičstva po poručiteľovi. O takejto žalobe rozhodne súd v sporovom konaní, účastníkmi ktorého (buď ako žalobcovia, alebo žalovaní) sú všetci dedičia. Žaloba na určenie predmetu dedičstva je rozhodovacou praxou súdov považovaná za prípustný prostriedok riešenia sporov o tom, či určitá vec (právo) patrí do dedičstva (obdobný právny názor zaujal už Najvyšší súd Slovenskej republiky napr. v uznesení z 28. septembra 2006, sp. zn. 3Cdo/178/2006). Pritom pre takéto sporové občianske súdne konanie treba všetkých účastníkov konania o dedičstve považovať za nerozlučných spoločníkov podľa § 91 ods. 2 OSP (pozri tiež R 49/82 alebo R 65/2003).

36. Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze z 20. novembra 2012, č.k. III. ÚS 369/2012-35 konštatoval, že navrhovateľ nie je časovo obmedzený podať návrh podľa § 175x OSP na dodatočné

prejednanie dedičstva o majetku, ktorý nebol počas (základného) konania o dedičstve známy a teda nebol predmetom tohto prejednávania. Predmetom dodatočného prejednávania dedičstva podľa § 175x OSP môže byť aj pohľadávka poručiťľa, avšak jej existencia musí byť preukázaná (§ 79 ods. 2 OSP). Jedným z dôkazných prostriedkov preukazujúcich existenciu takejto pohľadávky je právoplatné rozhodnutie súdu ktorým určí, že pohľadávka patrí do dedičstva po poručiťľovi. Podanie návrhu na dodatočné prejednanie dedičstva predtým, ako je nárok (resp. druh nároku a jeho výška) žalobkyni súdom právoplatne priznaný, je však predčasné.

37. Vyššie uvedená rozhodovacia prax najvyššieho súdu vychádza zo všeobecného záveru, že dedenie predstavuje všeobecný prechod práv a povinností po zomretej osobe na iný subjekt okrem prípadov, o ktorých zákon ustanovuje inak; dedičstvo sa nadobúda okamihom poručiťľovej smrti. Rozhodujúcou právnou skutočnosťou je teda okamih smrti poručiťľľa, a preto tak ako dedičské konanie, rovnako aj sporové konanie o určenie, či vec patrí do dedičstva po poručiťľovi, posudzuje otázku existencie majetku poručiťľľa k okamihu jeho smrti. Predmetom dedičského konania je výlučne majetok patriaci poručiťľovi ku dňu jeho smrti. Ak teda súd v sporovom konaní rozhodne, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiťľovi, ipso facto i ipso iure tým rozhodne, že toto určenie vlastníctva sa vzťahuje k okamihu smrti poručiťľľa a je podkladom pre dedičské konanie.

38. Zároveň z rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vyplýva, že žalobca pri podaní žaloby, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiťľovi, nie je obmedzený časovo, takúto žalobu môže podať kedykoľvek, keď nastane spor o tom, či určitá vec do dedičstva patrí alebo nie, a to aj bez ohľadu na to, či táto spornosť bola alebo nebola známa už počas základného dedičského konania. Dedičské konanie má charakter mimosporového konania a jeho účelom je prejednanie zisteného majetku poručiťľľa, preto akonáhle vznikne spor o tom, či určitá vec do dedičstva patrí alebo nie, tento spor nie je možné vyriešiť v rámci dedičského konania, ale je nevyhnutné podať samostatnú určovaciu žalobu. V prejednávanom spore preto odvolací súd správne konštatoval, že pre posúdenie prípustnosti určovacej žaloby nebolo rozhodujúce, či žalobcovia už v čase dedičského konania vedeli o spornosti predmetného majetku poručiťľky. Ak by aj žalobcovia o tejto spornosti vedeli už počas prebiehajúceho dedičského konania, aj tak by neprichádzal do úvahy iný postup ako podanie samostatnej určovacej žaloby. Preto ak sa žalovaná snaží argumentovať, že určovacia žaloba žalobcov je neprípustná z dôvodu, že už v dedičskom konaní nenamietali spornosť majetku patriaceho do dedičstva, hoci o tom mali vedomosť, takáto argumentácia nemá oporu v zákone ani v rozhodovacej praxi súdov. Rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorý zhodne so súdom prvej inštancie považoval žalobcami podanú určovaciu žalobu v zmysle § 137 písm. c) CSP za prípustnú, nepredstavuje odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

39. Vo vzťahu k otázke 2 dovolací súd konštatuje, že táto by mohla byť prípustná len za predpokladu, že rozhodnutie odvolacieho súdu by bolo založené na riešení tejto otázky. Potvrdzujúce rozhodnutie odvolacieho súdu však vychádzalo zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie, ktorý dospel k záveru o preukázaní prevodu predmetných peňažných prostriedkov z účtu poručiťľky v prospech žalovanej. Je logické, že ak by tento prevod nebol preukázaný, nebolo by možné dospieť k záveru, že peňažné prostriedky patria do dedičstva po poručiťľke. Námietka dovolateľky preto v skutočnosti smeruje k okolnostiam zistenia skutkového stavu a hodnotenia dokazovania v skutkovej otázke, či došlo alebo nedošlo k prevodu finančných prostriedkov z účtu poručiťľky v prospech žalovanej, čo nemôže tvoriť predmet dovolacieho prieskumu na základe dovolacieho dôvodu podľa § 421 CSP.

40. Z dôvodov vyššie uvedených dospel najvyšší súd k záveru, že je nevyhnutné odmietnuť podané dovolanie podľa § 447 písm. f) CSP, v zmysle ktorého dovolací súd odmietne dovolanie, ak nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

41. O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

42. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.